

**PROGRAMACIÓN
DE RELIXIÓN
CATÓLICA**

2º DE PRIMARIA

INTRODUCCIÓN

A presenza do ensino relixioso na escola responde, en primeiro lugar, á importancia que esta materia ten dentro da educación para que os alumnos poidan conseguir un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade. A necesidade de sentido do ser humano é unha evidencia á que a escola necesariamente debe dar resposta. A educación da dimensión relixiosa é parte fundamental para a maduración da persoa. Non podería existir unha formación integral e, por tanto, unha educación de calidade, se non se permitise o desenvolvemento de todas as dimensións inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa a relixiosa. Esta capacidade básica da persoa adquire o seu auténtico cumprimento cando se descobre o sentido da vida. O ensino da relixión católica nos centros escolares axudará aos estudantes para ensanchar os espazos da racionalidade e adoptar unha actitude de apertura ao sentido relixioso da vida, sexa cal for a súa manifestación concreta.

A Declaración Universal de Dereitos Humanos de 1948 recoñece a liberdade relixiosa de persoas e pobos. De igual modo, a Constitución Española non só recoñece a liberdade relixiosa senón tamén garante do dereito que asiste aos pais para que os seus fillos reciban a formación relixiosa e moral que estea de acordo coas súas conviccións no artigo 27.3. Un dereito que tamén forma parte de tratados internacionais recoñecidos por España como o Pacto Internacional de Dereitos Económicos Sociais e Culturais no seu artigo 13.3 e a Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea, artigo 14.3.

A Igrexa, como se recolle no número 2 da “Gravissimum Educationis”, realizou continuos esforzos para favorecer que a formación relixiosa impártase no ámbito escolar, como contribución decisiva a formación integral da persoa. Por ese motivo, a Santa Sé subscribiu un Acordo Internacional co Estado Español sobre Ensino e Asuntos Sociais, asinado o 3 de xaneiro de 1979, onde se outorga a competencia para elaborar o currículo da materia de Relixión e Moral Católica á xerarquía eclesiástica (art. 6).

O ensino da relixión católica na escola responde á necesidade de respectar e ter en conta o conxunto de valores e significados nos que a persoa naceu como hipótese explicativa da realidade e que se denomina tradición.

Para iso, a relixión católica pretende contribuír a educación integral do neno en dúas direccións. Por unha banda, responde á dimensión relixiosa de todo ser humano e, por outra, introdúceo na realidade á luz dunha hipótese ofrecida por unha historia e unha tradición. Deste xeito, promóvese o recoñecemento dun sentido da existencia dunha maneira coherente co propio desenvolvemento psico-evolutivo do alumno.

A Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a Mellora da Calidade Educativa, no artigo 6.1, define o currículo como a regulación dos elementos que determinan os procesos de ensino e aprendizaxe para cada unha dos ensinos. Por elo, o contido do currículo parte de a experiencia humana e desenvólvese de maneira respectuosa con as etapas do desenvolvemento do neno e o adolescente, colaborando, neste sentido, coas aprendizaxes instrumentais e transversais propios de cada etapa educativa.

O desenvolvemento do currículo estrutúrase en catro grandes bloques que pretenden recoller o saber antropolóxico cristián acumulado ao longo dos séculos. Eses bloques parten do sentido relixioso do home, continúan co estudo da revelación; Deus maniféstase ao home e faio nunha historia concreta, con personaxes e situacións que o alumno debe coñecer e que contribuírán á súa comprensión do mundo. Dita revelación culmina en Xesus Cristo e a mensaxe evanxélica, centro do terceiro bloque do currículo e eixo vertebrador da materia. Por último, estúdase a Igrexa como manifestación da presenza continuada de Xesus Cristo na historia. Convén subliñar, por tanto, que lonxe dunha finalidade catequética ou de adoutramento, o ensino da relixión católica ilustra aos estudantes sobre a identidade do cristianismo e a vida cristiá.

A estrutura do currículo de Primaria tenta poñer de manifesto a profunda unidade e harmonía da iniciativa creadora e salvífica de Deus. O primeiro bloque parte dos datos máis evidentes: a constatación da realidade das cousas e os seres vivos, de modo especial o home. Impónsenos a súa existencia como dato evidente. Nun segundo paso, se a persoa non queda no primeiro impacto ou simple constatación da súa existencia, ten que recoñecer que as cousas, os animais e o ser humano non se dan o ser a si mesmos. Logo Outro lles fai ser, chámalles á vida e manténlla. Por elo, a realidade en canto tal é signo de Deus, fala da súa existencia.

A iniciativa creadora de Deus ten unha finalidade: establecer unha relación de amizade co home. É dicir, Deus creou ao home para que sexa feliz en relación con El. Os relatos bíblicos da Creación e o Paraíso exemplifican belamente a finalidade da creación da persoa e do mundo enteiro para o seu servizo. Da súa orixe creatural e da súa chamada para participar na amizade con Deus xorde a súa dignidade inviolable.

Con todo, o ser humano pretende apropiarse do don de Deus prescindindo del. Nisto consiste o pecado. Este rexeitamento de Deus ten como consecuencia no home a imposibilidade de ser feliz. Dado que a súa natureza está feita para o ben, a súa experiencia de mal e de límite faille estrañar a plenitude que el non pode darse en por si e busca dalgún modo restablecer a relación con Deus. Esta necesidade do ben, o desexo de Infinito que caracteriza ao ser humano exprésase nas relixións como procura do Misterio.

A esta procura humana Deus responde manifestándose na historia. Para iso, elixe un home, Abrahám, do que formará o pobo de Israel, con quen establece unha alianza no monte Sinaí. A través de feitos e palabras Deus irá dándose a coñecer aos homes dese pobo. Todo este acontecer histórico da manifestación de Deus está recollido nos libros sacros da Biblia. Neste conxunto de libros non só se recolle as diferentes intervencións de Deus na historia, senón tamén o ensino que comunica ao seu pobo para que viva unha vida santa; unha sabedoría que influirá positivamente na vida do pobo de Israel e, co tempo, no mundo enteiro.

A historia do pobo elixido, narrada nos libros históricos da Biblia exemplifica a traizón e rebelión dos homes ante a iniciativa amorosa de Deus e ao mesmo tempo pon en evidencia a constante fidelidade divina. A promesa dun salvador cumprírase en Cristo Xesús. Xesús, o Fillo de Deus, faise presente na historia para levar a cabo a misión encomendada polo Pai. En Xesucristo cúmprese o desexo de felicidade que o home descobre no seu corazón.

Xesús non só desvela o misterio humano e lévao á súa plenitude, senón que manifesta o misterio de Deus, fainos coñecer que o verdadeiro Deus é comunión: Divos un e trino.

Aqueles que participan da vida de Cristo forman a Igrexa, que é a gran familia de Deus. Continuamente xerada pola acción de Xesucristo a través dos sacramentos, ponse no mundo como inicio dun mundo novo, dunha cultura

nova. A Igrexa é a prolongación de Cristo no tempo e o espazo. Só nela a persoa humana atópase co Xesucristo vivo.

A vida eclesial é alimentada e servida mediante os diferentes sacramentos instituídos por Xesucristo, está rimada polos tempos litúrxicos, exprésase na oración comunitaria e a caridade, frutifica na xeración dunha civilización do amor.

Estes catro bloques que compón a materia de relixión católica inclúe conceptos, procedementos e actitudes, que permite o coñecemento de si mesmo, da realidade e dos problemas que esta expón. Por elo, os contidos xerais da materia contribúen á consecución dos obxectivos propostos para as diferentes etapas.

Este currículo válese dos elementos cristiáns presentes na contorna do alumno, as imaxes e símbolos, a linguaxe e outros recursos, para a comprensión da relixiosidade propia de cada etapa evolutiva. Desenvólvese así a competencia en comunicación lingüística, que se serve da linguaxe que conforma a cultura e tradición que se transmite dunha a outra xeración. Así, a linguaxe bíblica e a súa riqueza de expresión e simboloxía, a linguaxe doutrinal e a súa precisión conceptual, analítica e argumental e a linguaxe litúrxica e a súa proximidade á linguaxe dos símbolos do pobo cristián, axudarán ao desenvolvemento desta competencia nos estudantes. Sen esquecer a singularidade que esta materia achega á dimensión de escoita da comunicación.

Así mesmo, o ensino escolar da relixión católica favorece o desenvolvemento da responsabilidade persoal e social e das demais virtudes cívicas, para o ben común de a sociedade, contribuindo así á adquisición das competencias sociais e cívicas. Esta educación da dimensión moral e social da persoa, favorecerá a maduración dunha corresponsabilidade, o exercicio da solidariedade, da liberdade, da xustiza e da caridade.

Por outra banda, a relixión católica achega á conciencia e expresións culturais o significado e valoración crítica de tantas obras da nosa contorna, motivando o aprecio pola propia cultura e estímoo adecuada doutras tradicións culturais e relixiosas. A cultura e a historia occidental, a propia historia, non poden ser comprendidas e asumidas se se prescinde do feito relixioso presente sempre

na historia cultural dos pobos. De igual modo, a expresión artística da fe segue colaborando na actualidade ao enriquecemento do noso patrimonio cultural.

O sentido de iniciativa e espírito emprendedor realízase en o estudante partindo do verdadeiro coñecemento de si mesmo, das súas potencialidades, da súa dignidade e do seu sentido. A formación relixiosa católica achega á devandita competencia unha cosmovisión que dá sentido á vida e, por tanto, á cultura e á identidade da persoa humana. Unha cosmovisión que fai posible a formación integral do estudante fronte a visións parciais.

En canto aos contidos procedimentais, a materia de relixión católica forma de maneira transversal nunha serie de procedementos fundamentais para a comprensión do feito cristián. Estes contidos procedimentais adquirense ao longo do desenvolvemento curricular, colaborando así na consecución das competencias asignadas ao currículo de Primaria. Concretamente os contidos procedimentais de relixión católica desenvolverán especialmente as seguintes competencias: Comunicación lingüística (1), Aprender a aprender (4), Competencias sociais e cívicas (5) e Conciencia e expresións culturais (7).

Os contidos procedimentais básicos da materia de relixión católica son os seguintes.

Observación da realidade. O feito relixioso nace da apertura do ser humano á realidade total. A materia de relixión católica pretende colaborar na formación da dimensión natural que nace do asombro ante o real e empúxanos a preguntas últimas sobre o sentido. Observar é máis que ver e require dun adestramento en disposicións específicas que non *rehúyan as dimensións espirituais do real.

Procura de información, manexo e interpretación de fontes bíblicas. O estudo do cristianismo require o manexo das Sacras Escrituras e textos referidos ás mesmas que forman parte do corpus teolóxico acumulado ao longo da historia.

Reflexión Crítica. O desenvolvemento da materia axuda a coñecer a xénese das ideas dominantes, a detectar prexuízos fronte a a verdade, a examinar con profundidade as propias ideas e sentimentos fundamentais.

Exposición e argumentación respectuosa das crenzas relixiosas propias e alleas. A materia de relixión católica contribúe á formación de competencias que permitan expoñer e defender a racionalidade das propias crenzas relixiosas e o respecto polas alleas.

Por último, hai que destacar que a materia contribúe á consecución de contidos de carácter actitudinal que son coherentes cos obxectivos básicos de cada etapa. Permite coñecer e apreciar os valores e normas básicas de convivencia; desenvolver hábitos de traballo e esforzo e de responsabilidade no estudo; a confianza en si mesmo para un desenvolvemento adecuado da personalidade. Tamén favorece de maneira directa a adquisición de habilidades para a prevención e resolución pacífica de todo tipo de conflitos e o coñecemento, comprensión e respecto das diferentes culturas, así como das diferenzas entre persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación.

Estratexias de metodoloxía didáctica no ensino da Relixión Católica

A lexislación educativa derivada da LOMCE define metodoloxía didáctica como: ?conxunto de estratexias, procedementos e accións organizadas e planificadas

polo profesorado, de maneira consciente e reflexiva, coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado e o logro dos obxectivos expostos.? (Real Decreto 126/2014, de 28 de febreiro, e Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro).

Neste sentido a materia de relixión católica utilizará unha metodoloxía que respectará os seguintes principios:

- Recoñecemento do rol do docente. O docente é peza crave en a elaboración e implementación de actividades de aula axustadas ao grupo concreto que está a ensinar. A súa formación resulta, por tanto, fundamental a a hora de garantir o éxito do proceso de aprendizaxe.

- Adaptación ao ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respectando o desenvolvemento psico-evolutivo propio de cada etapa. Esta atención permitirá combinar de maneira adecuada o concreto e o abstracto, o traballo individual e o grupal, o manipulativo, experiencial e visual cos aspectos conceptuais.
- Respecto por os ritmos e estilos de aprendizaxe de os estudantes. Non todos os estudantes son iguais, non todos aprenden á mesma velocidade nin utilizan as mesmas estratexias. A atención á diversidade e o desenvolvemento da inclusión comeza na asunción deste principio fundamental.
- Consideración da dimensión humanista. Todas as aprendizaxes estarán ao servizo da formación humana. A materia de relixión, desde a súa clave personalizadora, require que todo tipo de aprendizaxes, instrumentais, cognitivos, actitudinais, socio afectivos non sexan considerados fin en si mesmo senón que estean ao servizo da formación integral do ser humano.
- Respecto por a curiosidade e inquietudes de os estudantes. Consideración dos intereses e expectativas dos estudantes así como dos coñecementos previos, de maneira que se garanta unha aprendizaxe significativa.
- Seguimento dos criterios de avaliación educativa. Para facilitar o cumprimento destes principios metodolóxicos aplicarase unha avaliación continua, global e formativa ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe; e sumativa ao final do proceso, de maneira que se avalíe o nivel de logro alcanzado. A avaliación obxectiva garantirá unha valoración adecuada da dedicación, esforzo e rendemento de todos os estudantes.
- Desenvolvemento da aprendizaxe en equipo e/ou cooperativo. O estudo e reflexión do cristianismo, pola súa intrínseca dimensión comunitaria, é unha materia adecuada para desenvolver o traballo en equipo e a aprendizaxe cooperativa.
- Utilización educativa dos recursos tecnolóxicos. O ensino da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación non só dunha maneira instrumental, que resulte útil ao estudante na procura de información ou na resolución de problemas expostos na clase, senón procurando a súa integración na vida do suxeito e o seu uso ético. As redes

sociais ou as ferramentas de construción e manipulación de imaxes, por exemplo, son instrumentos que permiten novas formas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender a dominar.

OBXETIVOS DÁ ENSINANZA DÁ RELIXIÓN EN PRIMARIA

1. Coñecer, apreciar e respectar o patrimonio cultural-relixioso como expresión da fe católica.

(Competencia cultural e histórica, Competencia para a comunicación lingüista)

2. Comprender e valorar o sentido sacro, festivo, cultural e celebrativo das festas e os seus ritos especialmente na liturxia da Igrexa. *Competencia cultural e histórica, Competencia para*

a comunicación lingüista)

3. Coñecer e manexar a Biblia recoñecendo a súa estrutura de forma básica. Identificar o sentido dalgúns textos básicos como Palabra de Deus. *(Competencia cultural e histórica, Competencia para a comunicación lingüista, aprender a aprender)*

4. Comprender a relación intrínseca entre os valores básicos do ser humano e a acción creadora de Deus Pai.

(Competencia humanizadora, Competencia social e cívica, aprender a aprender)

5. Valorar a novidade do amor de Deus que nos salva do pecado e da morte, polo seu Fillo Xesucristo, apreciando a acción salvífica da Igrexa, Corpo de

Cristo. (*Competencia sobre o sentido transcendente, Competencia humanizadora*)

6. Identificar o significado dalgúns textos básicos da mensaxe cristiá, que faciliten a comprensión da acción do Espírito Santo na Igrexa e no mundo. (*Competencia lingüística, humanizadora, aprender a aprender*)

7. Descubrir en Xesucristo camiño, verdade e vida o fundamento para un estilo de vida cristián.

(*Competencia humanizadora, social e cívica, Competencia de sentido transcendente*)

8. Identificar a Igrexa nas súas manifestacións, recoñecer a presenza de Deus e a súa graza nos sacramentos, e o servizo eclesial prestado polos apóstolos e os seus sucesores. (*Competencia social e cívica, sentido e transcendencia, humanizadora*)

9. Recoñecer os valores cristiáns xa presentes nas figuras bíblicas máis destacadas da historia da Salvación. (*Competencia ético-social, humanizadora*)

10. Valorar a relación entre a fe e o comportamento cristián, coñecendo as raíces e o sentido da acción e do compromiso cristián. (*Competencia humanizadora, ético-social, sentido transcendente*)

11. Descubrir a relación entre o destino eterno do home e a realidade temporal na que está a vivir, apreciando a vitoria de Cristo sobre a morte. (*Sentido transcendente, aprender a aprender*)

12. Descubrir e apreciar a síntese dos elementos básicos da fe cristiá presentes no Credo da Igrexa. (*Competencia epistemolóxica, sentido transcendente, aprender a aprender*)

PROGRAMACIÓN RELIXIÓN

2 º C U R S O				
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES AVALIABLES	CCB B	INST. EVAL.
BLOQUE 1. Sentido relixioso do home				
Deus, pai da humanidade, quere a nosa felicidade.	1. Identificar na propia vida o desexo de ser feliz.	1.1 Toma conciencia e expresa os momentos e as cousas que lle fan feliz a el e ás persoas da súa contorna.	CL AA CSC	EO
	2. Recoñecer a incapacidade da persoa para alcanzar en por si a felicidade.	2.1 Descubre e nomea situacións nas que necesita ás persoas, e sobre todo a Deus, para vivir.	CL AA CSC	EO
	3. Apreciar a bondade de Deus Pai que creou ao	3.1 Valora e agradece que Deus creouno	AA CSC	TCL

home con este desexo de felicidade.	para ser feliz.		
4. Entender o Paraíso como expresión da amizade de Deus coa humanidade.	4.1 Le e comprende o relato bíblico do Paraíso.	CL CEC	TCL
	4.2 Identifica e representa gráficamente os dons que Deus fai ao home na creación.	CD SIEE	TCL
	4.3 Expresa, oral e gestualmente, de forma sinxela, a gratitude a Deus pola súa amizade.	CL CEC	EO

BLOQUE 2. A revelación: Deus intervén na historia

<p>A Biblia narra o que Deus fixo na historia.</p> <p>Deus actúa na historia. A amizade de Deus cos Patriarcas.</p> <p>Deus propón ao home un camiño de encontro con El..</p>	1. Identificar a acción de Deus na historia en relatos bíblicos.	<p>1.1 Coñece, memoriza e reconstrúe relatos bíblicos da acción de Deus na historia.</p>	<p>CL</p> <p>AA</p> <p>CSC</p> <p>CEC</p>	TCL
		1.2 Selecciona e representa distintas escenas bíblicas da acción de Deus na historia.	<p>CD</p> <p>SIEE</p> <p>CEC</p>	TCL
	2. Coñecer e valorar na vida dos Patriarcas os trazos de Deus Pai: protección, coidado e acompañamento.	2.1 Asocia expresións e comportamentos dos Patriarcas nos relatos bíblicos a través de recursos interactivos.	<p>CL</p> <p>CD</p>	TCL
		2.2 Dramatiza momentos da vida dos Patriarcas onde se exprese a protección, o coidado e o acompañamento de Deus.	<p>AA SIEE</p> <p>CEC</p>	OD
	3. Recoñecer e apreciar que Deus busca sempre a salvación do home.	3.1 escoita e describe coas súas palabras momentos nos que Deus axuda ao pobo de Israel.	<p>CL</p> <p>CEC</p>	EO

BLOQUE 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación				
Deus elixe a María para que O seu fillo fágase home. O Advento, espera do cumprimento da promesa de salvación. O Nadal: nacemento do Salvador.	1. Coñecer e valorar a resposta de María a Deus.	1.1 Le e expresa, verbal ou gráficamente, o relato da Anunciación.	LECEC	EO
		1.2 Dramatiza a misión dos personaxes que interveñen na Anunciación.	SIEECEC	OD
	2. O significado do tempo do Advento. Advento.	2.1 Identifica os signos de Advento como tempo de espera.	AACEC	TCCL
		2.2 Recoñece e valora a necesidade da espera como actitude cotiá da vida.	AACSCEC	TCCL
	3. Identificar o significado profundo do Nadal.	3.1 Coñece o relato do nacemento de Jesús e descobre na actitude e palabras dos personaxes o valor profundo do Nadal.	CLCSCCEC	TCCL

BLOQUE 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

O Bautismo: incorporación á Igrexa.	1. Recoñecer o Bautismo como medio para formar parte da Igrexa.	1.1 Coñece e explica coas súas palabras o sentido do Bautismo.	CL	EO
		1.2 Identifica aos pais, padriños, presbíteros, bautizados como pobo xerado por Xesús..	AA	TC
A unidade eclesial: fillos dun mesmo Pai. Xesucristo santifica o tempo: o ano litúrxico.	2. Observar e comprender os signos presentes na liturxia bautismal.	2.1 Asocia os elementos materiais da auga, a luz e o óleo co seu significado sacramental.	CL AA	TCL
		3. Tomar conciencia de que o Pai xera a unidade da Igrexa.	3.1 Relaciona a unidade da Igrexa coa unidade dos órganos do seu propio corpo.	AA
	3.2 Sinala en diferentes expresións artísticas a representación de Deus como pai de todos.	CD CEC	OD	
		4. Coñecer o ano litúrxico e os seus tempos.	4.1 Constrúe un calendario onde sitúa os diferentes tempos litúrxicos.	CMCT SIEE

SECUENCIACIÓN DOS BLOQUES POR TRIMESTRES

2º CURSO				
PRIMER TRIMETRE				
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES AVALIABLES	CCBB	INST. EVAL.
Unidade Formativa 1- SENTIDO RELIXIOSO DO SER HUMÁN Temporalización: Setembro - Outubro Sesións: 10				
<p><i>BLOQUE 1. Sentido relixioso do home</i></p> <p>Deus, pai da humanidade, quere a nosa felicidade.</p> <p>Deus crea ao home para ser o</p>	<p>1. Identificar na propia vida o desexo de ser feliz.</p>	<p>1.1 Toma conciencia e expresa os momentos e as cousas que lle fan feliz a él e ás persoas da súa contorna.</p>	<p>CL AA CSC</p>	<p>EO</p>
	<p>2. Recoñecer a incapacidade da persoa para alcanzar en por si a felicidade.</p>	<p>2.1 Descubre e nomea situacións nas que necesita ás persoas, e sobre todo a Deus, para vivir.</p>	<p>CL AA CSC</p>	<p>EO</p>
	<p>3. Apreciar a bondade de Deus Pai que creou ao home con este desexo de felicidade.</p>	<p>3.1 Valora e agradece que Deus creono para ser feliz.</p>	<p>AA CSC</p>	<p>TCL</p>
	<p>4. Entender o Paraíso como</p>	<p>4.1 Le e comprende o</p>	<p>CEC</p>	<p>TCL</p>

seu amigo. O Paraíso como signo de amizade.	expressión da amizade de Deus coa humanidade.	relato bíblico do Paraíso.			
		4.2 Identifica e representa gráficamente os dons que Deus fai ao home na creación.	CD SIEE	TCL	
		4.3 Expresa, oral e con xestos, de forma sinxela, a gratitude a Deus pola súa amizade.	CL CEC	EO	
Unidade Formativa 2- O CALENDARIO LITÚRXICO Temporalización: Outubro-Novembro Sesións: 7					
<i>BLOQUE</i> <i>Permanencia</i> <i>Xesucristo</i> <i>historia: a Igrexa</i> Xesucristo santifica o tempo: o ano litúrxico.	4. de na Xesucristo santifica o tempo: o ano litúrxico.	4. Coñecer o ano litúrxico e os seus tempos.	4.1 Constrúe un calendario onde sitúa os diferentes tempos litúrxicos.	CMCT SIEE	TCL
Unidade Formativa 3- ADVENTO E NADAL Temporalización: Novembro-Decembro Sesións: 8					
<i>BLOQUE</i> <i>Xesucristo,</i> <i>cumprimento</i> <i>Historia</i> <i>Salvación</i> O Advento, espera	3. da da O Advento, espera	2. Aprender o significado do tempo de Advento.	2.1 Identifica os signos de Advento como tempo de espera.	AA CEC	TCL
			2.2 Recoñece e valora a	AA CSC	TCL

do cumprimento da promesa de salvación.		necesidade da espera como actitude cotiá da vida.		
O Nadal: nacemento do Salvador.	3. Identificar o significado profundo do Nadal.	3.1 Coñece o relato do nacemento de Xesús e descobre na actitude e palabras dos personaxes o valor profundo do Nadal.	CL CSC CEC	TCL

2º CURSO					
SEGUNDO TRIMESTRE					
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	DE	ESTÁNDARES AVALIABLES	CCBB	INST. EVAL.
Unidade Formativa 4- A BIBLIA FALA DE DEUS Temporalización: Xaneiro Sesións: 7					
<i>BLOQUE 2. A revelación: Deus intervé na historia</i>	1. Identificar a acción de Deus na historia en relatos bíblicos.		1.1 Coñece, memoriza e reconstrúe relatos bíblicos da acción de	CL AA CSC CEC	TCL

A Biblia narra o que Deus fixo na historia.		Deus na historia.		
		1.2 Selecciona e representa distintas escenas bíblicas da acción de Deus na historia.	CD SIEE CEC	TCL
Unidade Formativa 5- ANTEPASADOS DE XESÚS Temporalización: Febreiro- Marzo Sesións: 12				
<i>BLOQUE 2. A revelación: Deus intervé na historia</i>	2. Coñecer e valorar na vida dos Patriarcas os trazos de Deus Pai: protección, coidado e acompañamento.	2.1 Asocia expresións e comportamentos dos Patriarcas nos relatos bíblicos a través de recursos interactivos.	CL CD	TCL
		2.2 Dramatiza momentos da vida dos Patriarcas onde se exprese a protección, o coidado e o acompañamento de Deus.	AA SIEE CEC	OD
Deus actúa na historia. A amizade de Deus cos Patriarcas.	3. Recoñecer e apreciar que Deus busca sempre a salvación do home.	3.1 escoita e describe coas súas palabras momentos nos que Deus axuda ao pobo de Israel.	CL CEC	EO
Deus propón ao home un camiño de encontro con El..				

**2º CURSO -
TERCEIRO TRIMESTRE**

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES AVALIABLES	CCBB	INST. EVAL.
-----------------	--------------------------------	------------------------------	-------------	--------------------

Unidade Formativa 6- O EXEMPLO DE MARÍA Temporalización: Marzo-Abril Sesións: 8

<p><i>BLOQUE 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación</i></p> <p>Deus elixe a María para que O seu fillo fágase home.</p>	<p>1. Coñecer e valorar a resposta de María a Deus.</p>	<p>1.1 Le e expresa, verbal ou gráficamente, o relato da Anunciación.</p>	CL CEC	EO
		<p>1.2 Dramatiza a misión dos personaxes que interveñen na Anunciación.</p>	SIEE CEC	OD

Unidade Formativa 7- A FESTA DO BAUTISMO Temporalización: Maio-Xuño Sesións: 11

<p><i>BLOQUE 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa</i></p> <p>O Bautismo: incorporación á Igrexa.</p>	<p>1. Recoñecer o Bautismo como medio para formar parte da Igrexa.</p>	<p>1.1 Coñece e explica coas súas palabras o sentido do Bautismo.</p>	CL	EO
		<p>1.2 Identifica aos pais, padriños, presbíteros, bautizados como pobo xerado por Jesús..</p>	AA	TC

A unidade eclesial: fillos dun mesmo Pai.	2. Observar e comprender os signos presentes na liturxia bautismal.	2.1 Asocia os elementos materiais da auga, a luz e o óleo co seu significado sacramental.	CL AA	TCL
	3. Tomar conciencia de que o Pai xera a unidade da Igrexa.	3.1 Relaciona a unidade da Igrexa coa unidade dos órganos do seu propio corpo.	AA	TCL
		3.2 Sinala en diferentes expresións artísticas a representación de Deus como pai de todos.	CD CEC	OD

Competencias Básicas:		Instrumentos de Avaliación:
CL - Competencia Lingüística	CEC - Conciencia e Expresións Culturais	TC- OD - Traballo de Observación Casa Directa
CD - Competencia Dixital	AAP- Aprender a aprender.	TCL - EO- Traballo de Exposición Clase Oral
CSC - Competencias Sociais e Cívicas	SIEE - Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	
CMCT - Competencia Matemática e competencias básicas en Ciencia e Tecnoloxía		

METODOLOXÍA	ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	RECURSOS DIDÁCTICOS
<p>No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traballo reflexivo individual no desenvolvemento das actividades individuais. • Traballo en grupo cooperativo: reunir aos alumnos en grupos e utilizar as estruturas da aprendizaxe cooperativo suxeridas no currículo de relixión para traballar os principios de definición de obxectivo grupal, interdependencia 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilización das actividades do Blog de relixión (Agora toca Reli) como complemento para a aprendizaxe, que inclúe actividades interactivas. • Participación nas diversas festividades que hai ao longo do curso traballando o sentido relixioso, social, cultural e solidario das mesmas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Blog de relixión “Agora toca Reli” • Recursos fotocopiáveis con actividades de reforzo, ampliación e avaliación. • Biblia • Libreta • Libro do alumno • Diversos xogos para traballar as emocións. <p>Recursos dixitais</p> <ul style="list-style-type: none"> • Os alumnos poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos

<p>positiva e interacción cara a cara.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posta en común en gran grupo: despois do traballo individual ou grupal. • Exposición do profesor. • Atención a diversidade con fichas adaptadas. • Traballar as emocións para un aprendizaxe significativo. 		<p>dixitais disponibles na web facilitados polo profesor.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recursos audiovisuais. • Utilización das TIC para o traballo na aula.
---	--	--

ESTÁNDARES MÍNIMOS: (SINALADOS EN NEGRITA)

RE1.3.1 Valora e agradece que Deus creoulle para ser feliz.

RE2.1.1 Coñece, memoriza e reconstrúe relatos bíblicos da acción de Deus na historia.

RE3.3.1 Coñece o relato do nacemento de Xesús e descobre na actitude e palabras dos personaxes o valor profundo do Nadal.

RE4.1.1 Coñece e explica coas súas palabras o sentido do Bautismo.

RE4.4.1 Constrúe un calendario onde sitúa os diferentes tempos litúrxicos.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE DE RELIXIÓN						
RELIXIÓN (2º EDUCACIÓN PRIMARIA)						
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	DE	% P*	1º AV	2º AV	3º AV	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
BLOQUE 1: O SENTIDO RELIXIOSO DO HOME						

CL AA CSC	1.1 Toma conciencia e expresa os momentos e as cousas que lle fan feliz a el e ás persoas da súa contorna.	5	X			EO 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
CL AA CSC	2.1 Descubre e nomea situacións nas que necesita ás persoas, e sobre todo a Deus, para vivir.	5	X			EO 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
AA CSC	3.1 Valora e agradece que Deus creouno para ser feliz	20	X			TCL 1.Nunca (5) 2.A veces (10) 3.Moitas veces (15) 4.Sempre (20)
CL CEC	4.1 Le e comprende o relato bíblico do Paraíso.	5	X			TCL 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
CD SIEE	4.2 Identifica e representa gráficamente os dons que Deus fai ao home na creación.	5	X			TCL 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
CL CEC	4.3 Expresa, oral e xestualmente, de forma sinxela, a gratitude a Deus pola súa amizade.	5	X			EO 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
BLOQUE 2: A REVELACIÓN: DEUS INTERVÉN NA HISTORIA						
CL AA CSC CEC	1.1 Coñece, memoriza e reconstrúe relatos bíblicos da acción de Deus na historia.	20		X		TCL 1.Nunca (5) 2.A veces (10) 3.Moitas veces (15) 4.Sempre (20)

CD SIEE CEC	1.2 Selecciona e representa distintas escenas bíblicas da acción de Deus na historia.	5		X		TCL 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
CL CD	2.1 Asocia expresións e comportamentos dos Patriarcas nos relatos bíblicos a través de recursos interactivos.	5		X		TCL 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
AA SIEE CEC	2.2 Dramatiza momentos da vida dos Patriarcas onde se exprese a protección, o coidado e o acompañamento de Deus.	5		X		OD 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
CL CEC	3.1 escoita e describe coas súas palabras momentos nos que Deus axuda ao pobo de Israel.	5		X		EO 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
BLOQUE 3: XESUCRISTO, CUMPLIMENTO DA HISTORIA DE SALVACIÓN						
CL CEC	1.1 Le e expresa, verbal ou gráficamente, o relato da Anunciación.	5		X		EO 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
SIEE CEC	1.2 Dramatiza a misión dos personaxes que interveñen na Anunciación.	5		X		OD 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
AA CEC	2.1 Identifica os signos de Advento como tempo de espera.	5	X			TCL 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75)

						4.Sempre(5)
AA CSC	2.2 Recoñece e valora a necesidade da espera como actitude cotiá da vida.	5	X			TCL 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
CL CSC CEC	3.1 Coñece o relato do nacemento de Xesús e descobre na actitude e palabras dos personaxes o valor profundo do Nadal.	20	X			TCL 1.Nunca (5) 2.A veces (10) 3.Moitas veces (15) 4.Sempre (20)
BLOQUE 4: PERMANENCIA DE XESUCRISTO NA HISTORIA: A IGREXA						
CL	1.1 Coñece e explica coas súas palabras o sentido do Bautismo.	20			X	EO 1.Nunca (5) 2.A veces (10) 3.Moitas veces (15) 4.Sempre (20)
AA	1.2 Identifica aos pais, padriños, presbíteros, bautizados como pobo xerado por Xesús..	5			X	TCL 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
CL AA	2.1 Asocia os elementos materiais da auga, a luz e o óleo co seu significado sacramental.	5			X	TCL 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
AA	3.1 Relaciona a unidade da Igrexa coa unidade dos órganos do seu propio corpo.	5			X	TCL 1.Nunca(1,25) 2.A veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
CD	3.2 Sinala en diferentes	5			X	OD 1.Nunca(1,25) 2.A

CEC	expresións artísticas a representación de Deus como pai de todos.					veces(2,5) 3.Moitas veces(3,75) 4.Sempre(5)
CMCT SIEE	4.1 Constrúe un calendario onde sitúa os diferentes tempos litúrxicos.	20	X			TCL 1.Nunca (5) 2.A veces (10) 3.Moitas veces (15) 4.Sempre (20)

CONTIDOS TRANSVERSAIS

COMPRESIÓN LECTORA	En todas as seccións se inclúen actividades que facilitan a comprensión dos contidos propostos.
EXPRESIÓN ORAL	Na Experiencia inicial establécese un diálogo mediante as preguntas que se propoñen na sección <i>Empezamos</i> .
EXPRESIÓN ESCRITA	En todos os apartados se inclúen actividades nas que se desenvolve a expresión escrita. Todas se realizan no libro e serán revisadas polo profesor.
COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL	Inclúense actividades ao longo das unidades.
TECNOLOXÍA DA INFORMACIÓN	Propóñense actividades interactivas en cada unha das unidades.
ESPÍRITO EMPRENDEDOR	A experiencia de Abrahán e Sara, a experiencia das persoas que saen da súa terra e poñen en marcha proxectos de axuda a outros, que confían, que se arriscan, que buscan alternativas á realidade que viven, que buscan cumprir os seus soños... todos estes aspectos contribúen ao cultivo dun espírito emprendedor.
EDUCACIÓN CIVICA E CONSTITUCIONAL	A confianza dos cristiáns na promesa de Deus, e o compromiso do ser humano nesa confianza que mobiliza as esperanzas e as vocacións persoais a

	favor dun mundo mellor para todos, contribúen á construción dun modelo social inclusivo.
IGUALDADE ENTRE HOMES E MULLERES	O compromiso misioneiro hoxe en día é asumido por homes e mulleres. Eles e elas, son esperanza e fan posible unha vida de esperanza para moitas persoas.
PREVENCIÓN E RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS	Propóñense actividades cooperativas para desenvolver habilidades sociais básicas que preveñen a aparición de conflitos.
DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE E MEDIO AMBIENTE	Hai grupos ou movementos sociais como os Scout cuxa finalidade, entre outras, é fomentar a aprendizaxe dos nenos no coidado e a protección da natureza. O testemuño que se presenta contribúe a poder dialogar sobre o que fan estas persoas, sobre o seu compromiso e sobre as súas accións a nivel local e global.
ACTIVIDADE FÍSICA E DIETA EQUILIBRADA	A proposta inicial do comezo da unidade, é aberta e isto dá posibilidades para orientar o diálogo cara a aspectos relacionados coa saúde. Ademais, na ilustración represéntase unha saída fóra da contorna escolar, e pode ser unha oportunidade para a reflexión acerca dos nosos hábitos e costumes. É unha experiencia que se sae do cotián e que pode achegar un compoñente de novidade sobre o que chamar a atención cara a aspectos que no cotián pasan máis desapercibidos: o tipo de alimentos que imos levar para merendar, a roupa, a gorra ou protección solar...
EDUCACIÓN VIARIA	Importancia de respectar as normas de seguridade vial, tanto en medios de transporte, que son un medio para desprazarnos e poder realizar e gozar da nosa vida cotiá: realizar os

	<p>nosos proxectos, xuntarnos cos nosos familiares e amigos..., coma na rúa para maior seguridade de todos.</p>
--	---

ATO AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN E DA PRÁCTICA DOCENTE

*RÚBRICA

PROGRAMACIÓN e PRÁCTICA DOCENTE		1	2	3	4
1	Consulto a programación ao longo do curso e, en caso necesario anoto as modificacións.				
2	Cumpriuse a programación como estaba prevista ao longo do curso.				
3	Dou a coñecer aos alumnos os elementos da programación: metodoloxía, obxetivos, criterios,...				
4	Teño en conta a diversidade da aula a hora de organizar o traballo de clase.				
5	Utilizo as TIC na metodoloxía que aplico como ferramenta de traballo.				
6	Potencio o traballo cooperativo e as intelixencias múltiples.				
7	As actividades que propoño están relacionadas coa vida real e experiencias persoais.				
8	Utilizo os diferentes instrumentos de avaliación propostos na programación.				

1. POUCAS VECES OU NUNCA

2. ALGUNHAS

VECES

3. BASTENTES VECES

4. SEMPRE

FORTALEZAS E APECTOS POSITIVOS	DEBILIDADES E ASPECTOS MELLORABLES

--	--

*Os resultados da rúbrica recolleranse na memoria de Relixión de final de curso e, teranse en conta para reforzar ou mellorar de cara o vindeiro curso.